

O.P. Jindal School, Patratu

1st Periodic Assessment-2023-24

Class – VI

Sub. – SANSKRIT

Total No. of questions: 50

Objective questions :-20

1. चषकः' शब्द का क्या अर्थ है ?
i) बड़ा (ii) दर्जी
iii) गिलास (iv) बूढ़ा
2. आकारान्त-स्त्रिलिङ्गः?
i) वृद्धा (ii) रामः
iii) फलम् (iv) नदी
3. अकारान्त-पुलिङ्गः?
i) लक्ष्मणः (ii) लता
iii) पत्रम् (iv) वर्षा
4. चलन्ति।
i) उत्पीठिकाः (ii) सूचिकाः
iii) पिपीलिकाः (iv) किमपिन
5. कूजतः – धातुः?
(i) चल् (ii) कूज्
(iii) वद् (iv) धाव्
6. आम्राणि मधुराणि?
i) एतत् (ii) एते
iii) एतानि (iv) एषः
7. नदी शब्दस्य चतुर्थी विभक्ति एकवचनं लिखत?
i) नद्यै (ii) नद्यः
iii) नदीषु (iv) नद्याः
8. मातृ शब्दस्य षष्ठी विभक्ति बहुवचनं लिखत?
i) मातृणाम् (ii) मातृनाम्
iii) माता (iv) मातृषु
9. नी धातोः लट्लकारे प्रथमपुरुष एकवचनं रूपं लिखत?
i) नयति (ii) नीति
iii) नेति (iv) नयतः
10. विशेषणपदम् अवचित्य लिखत?
i) मधुरम् (ii) गौः
iii) अश्वः (iv) पुष्पम्

11. मरकटःअर्थः?

i) बंदर	(ii) बेटा
iii) उल्लू	(iv) हंस

12. करःअर्थः?

i) हाथी	(ii) हाथ
iii) हवा	(iv) मेघ

13. अवकरःअर्थः?

i) कूड़ा	(ii) कुम्हार
iii) कौआ	(iv) किसान

14. सौचिकः..... कार्यकिम्?

i) सूचयति	(ii) चालयति
iii) सिव्यति	(iv) विहरतः

15. का समयं सूचयति?

i) चटका	(ii) द्विचक्रिका
iii) घटिका	(iv) मक्षिका

16. का उपवने अस्ति?

i) अजा	(ii) उत्पीठिका
iii) दोला	(iv) गर्जतः

17. कोकिला कूजति ?

i) एषः	(ii) एषा
iii) एतत्	(iv) एतानि

18. जनाःगच्छन्ति?

i) सः	(ii) तौ
iii) ते	(iv) तत्

19. बसयाने कुत्र गच्छतः?

i) ते	(ii) सा
iii) तानि	(iv) त्वम्

20. अत्र अस्ति।

(i) विश्रामगृह	(ii) विश्रामगृहम्
(iii) विश्रामगृहः	(iv) विश्रामगृहाणि

Subjective question : 30

21. वर्णसंयोजनं कृत्वा पदं कोष्ठके लिखत-

यथा-क् + उ + र् + उ + त् + अः = करुतः

(क) उ + द् + य् + आ + न् + ए =

(ख) स् + थ् + आ + ल् + इ + क् + आ =.....

(ग) घ् + अ + ट् + इ + क् + आ =.....

(घ) स् + त् + र् + ई + ल् + इ + ड् + ग् + अः =.....

(ङ) म् + आ + प् + इ + क् + आ =.....

22. पदानां वर्णविच्छेदं प्रदर्शयत-

यथा- ल्+अ+घ्+उः

(क) सीव्यति=

(ख) वर्णाः =

(ग) कुक्कुरौ=

(घ) मयूराः =

(ङ) बालकः=

23. उदाहरणं दृष्ट्वा रिक्तस्थानानि पूरयत-

यथा- चषकः चषकौ चषकाः

(क) बलीवर्दौ

(ख) शुनकः

(ग) मृगाः

(घ) सौचिकौ

(ङ) मयूरः

24. चित्राणि दृष्ट्वा संस्कृतपदानि लिखत-

(क).....

(ख).....

(ग).....

(घ).....

(ङ).....

25. पदानि संयोज्य मेलनं ववाक्यानि रचयत-

अब

(क) गजाः नृत्यन्ति

(ख) सिंहौ गायति

(ग) गायकः पठतः

(घ) बालकौ चलन्ति

(ङ) मयूराः गर्जतः

26. मञ्जूषातः पदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत-

मञ्जूषातः -[नृत्यन्ति, गर्जतः, धावति, चलतः, फलन्ति, खादति]

(क) मयूराः। (घ) सिंहौ

(ख) गजौ। (ङ) वानरः

(ग) वृक्षाः। (च) अश्वः

27. (सः, तौ, ते इत्येतेभ्यः) उचितं सर्वनामपदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत-
यथा-अश्वः धावति। –सः धावति।

- (क) गजाः चलन्ति। – चलन्ति।
(ख) छात्रौ पठतः। – पठतः।
(ग) वानराः क्रीडन्ति। – क्रीडन्ति।
(घ) गायकः गायति। – गायति।
(ङ) मयूराः नृत्यन्ति। – नृत्यन्ति।

28. निर्देशानुसारं वाक्यानि रचयत –

यथा-एतत् पतति। (बहुवचने) – एतानि पतन्ति।

- (क) एते पर्णे स्तः। (बहुवचने) –
(ख) मयूरः नृत्यति। (बहुवचने) –
(ग) एतानि यानानि। (द्विवचने) –
(घ) छात्रे लिखतः। (बहुवचने) –
(ङ) नारिकेलं पतति। (द्विवचने) –

29. चित्रं दृष्ट्वा उत्तरं लिखत-

(क) किं पतति?

.....

(ग) एते के स्तः?

.....

(ख) मयूरौ किं कुरुतः।

.....

(घ) बालिकाः किं कुर्वन्ति?

.....

30. कोष्ठकात् उचितं शब्दं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत-

- (क) पठामि। (वयम्/अहम्)
(ख) गच्छथः। (युवाम्/यूयम्)
(ग) एतत् पुस्तकम्। (माम्/मम्)
(घ) क्रीडनकानि। (युष्मान्/युष्माकम्)
(ङ) छात्रे स्वः। (वयम्/आवाम्)

31. क्रियापदैः वाक्यानि पूरयत-

मंजूषातः- [पठसि, धावामः, गच्छावः, क्रीडथः, लिखामि, पश्यथ]

यथा- अहं पठामि।

(क) त्वं

(ख) आवां

(ग) यूयं

(घ) अहं

(ङ) युवां

32. उचितपदैः वाक्यनिर्माणं कुरुत-

मंजूषातः- {मम, तव, आवयोः, युवयोः, अस्माकम्, युष्माकम्}

यथा- एषा मम पुस्तिका।

- (क) एतत् गृहम्। (ख) मैत्री दृढा।
(ग) एषः विद्यालयः। (घ) एषा अध्यापिका।
(ङ) भारतम् देशः।

33. एकवचनपदस्य -बहुवचनपदं, बहुवचनपदस्य- एकवचनपदं च लिखत-

यथा- एषः - एते

- (क) सः - (ख) ताः -
(ग) एताः - (घ) त्वम् -
(ङ) अस्माकम् -

34. वार्तालापे रिक्तस्थानानि पूरयत-

यथा-प्रियंवदा - शकुन्तले! त्वं किं करोषि?

- (क) शकुन्तला - प्रियंवदे! नृत्यामि, किं करोषि?
(ख) प्रियंवदा- शकुन्तले! गायामि। किं न गायसि?
(ग) शकुन्तला- प्रियंवदे! न गायामि। तु नृत्यामि।
(घ) प्रियंवदा- शकुन्तले! किं माता नृत्यति।
(ङ) शकुन्तला- आम् माता अपि नृत्यति।

35. उपयुक्तेन अर्थेन सह योजयत-

शब्दः	अर्थः
सा	तुम दोनों का
तानि	तुम सब
अस्माकम्	मेरा
यूयम्	वह (स्त्रीलिङ्ग)
आवाम्	तुम्हारा
मम	वे (नपुंसकलिङ्ग)
युवयोः	हम दोनों
तव	हमारा

36. कोष्ठकात् उचितं शब्दं चित्वा वाक्यं पूरयत-

यथा- बालिका पठित। (बालिका/बालिकाः)

- (क) चरतः। (अजाः/अजे)
(ख) सन्ति। (द्विचक्रिके/द्विचक्रिकाः)
(ग) चलति। (नौके/नौका)
(घ) अस्ति। (सूचिके/सूचिका)
(ङ) उत्पतन्ति। (मक्षिकाः/मक्षिके)

37. संस्कृतभाषायां अनुवादं कुरुत-

1. यह वृक्ष है।
2. ये दो वृक्ष हैं।
3. ये वृक्ष हैं।
4. यह माला है।
5. ये दो मालाएँ हैं।

38. अधोलिखितानि वाक्यानि प्रश्ननिर्माणं कुरुत-

1. यह कौन है?
2. ये दो कौन हैं?
3. ये सब कौन हैं?
4. ये दोनों क्या हैं?
5. ये सब क्या हैं?

39. मंजूषातः उचितं अव्ययपदं चित्वा रिक्तस्थाने लिखत -

- (क) बालकाः बालिकाः.....क्रीडाक्षेत्रे क्रीडन्ति।
(ख) मेघाः..... गर्जन्ति।
(ग) बकः हंसः..... श्वेतः भवति।
(घ) सत्यम्..... जयते।
(ङ) अहं पठामि, त्वम्..... पठ।

मंजूषा - [इव, एव, च, अपि, उच्चैः]

40. रेखांकितपदानि शुद्धं कृत्वा लिखत।

- (क) अश्ववारः अश्वेन पतति।.....
(ख) बालः कन्दुकेन खेलन्ति।.....
(ग) मन्दः समीरः वहसि।.....
(घ) छात्राः रामायणं पठतः।.....
(ङ) त्रयः पुष्पाणि पतन्ति।.....

41. संख्यां कोष्ठकात् गृहीत्वा लिखत -

- (क).....मयूराः उद्याने सन्ति। (पञ्च / पञ्चाः)
(ख)..... पुरुषः अस्ति। (एकम् / एकः)
(ग)..... कन्दुकानि सन्ति। (चत्वारि / चत्वारः)
(घ)..... पुस्तके स्तः। (द्वौ / द्वे)
(ङ)..... महिलाः सन्ति। (त्रीणि / तिस्रः)

42. उचितपदानि मेलयत -

क	ख
(क) सः	(i) पठन्ति
(ख) लते	(ii) पठामः
(ग) त्वम्	(iii) पठतः
(घ) वयम्	(iv) धावसि
(ङ) ते	(v) गच्छति

43. उचित मेलनं कुरुत -

क	ख
(क) सा	(i) पुष्पाणि
(ख) ते	(ii) बालकौ
(ग) एकं	(iii) वृक्षाः
(घ) द्वौ	(iv) बालकम्
(ङ) तानि	(v) जननी

44. विलोमपदं मेलयत -

क	ख
(क) चतुरः	(i) नीचैः
(ख) आनेतुम्	(ii) दुः खितः
(ग) स्वामी	(iii) नेतुम्
(घ) प्रसन्नः	(iv) सेवकः
(ङ) उच्चैः	(v) मूर्खः

45. कोष्ठकात् उचितं शब्दं चित्वा रिक्तस्थाने लिखत -

- (क)पठामि। (वयम् / अहम्)
(ख)गच्छथः। (युवाम् / यूयम्)
(ग) एतत्.....पुस्तकम्। (माम् / मम्)
(घ)क्रीडनकानि। (युष्मान् / युष्माकम्)
(ङ) छात्रे स्वः। (वयम् / आवाम्)

46. रेखांकित पदं शुद्धं कुरुत -

- (क) अश्वाः तीव्रं धावसि । (ख) वृक्षाः छायां यच्छति।.....
(ग) रामः वने गमिष्यतः।..... (घ) तौ पठन्ति ।.....
(ङ) बालिकाः गच्छति।.....

47. गद्यांशं पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत -

गद्यांशः - देवस्य गृहस्य समीपे एकम् उद्यानम् अस्ति । तत्र जनाः प्रतिदिनं भ्रमन्ति। अत्र विविधानां वर्णानि पुष्पाणि सन्ति। तानि श्वेनानि, नीलानि, रक्तानि, च सन्ति। पुष्पेषु भ्रमराः अपि भ्रमन्ति। मधुमक्षिकाः पुष्पेभ्यः मधुसंग्रहं कुर्वन्ति।

(क) एकपदेनउत्तरत-

- (i) जनाः कुत्र भ्रमन्ति ?
- (ii) भ्रमराः कुत्र भ्रमन्ति ?

(ख) पूर्णवाक्येन उत्तरत -

- (i) उद्यानम् कुत्र अस्ति ?
- (ii) मधुमक्षिकाः किं कुर्वन्ति ?

48. भाषिक कार्यम्

- (i) 'भ्रमराः' पदे वचनम् अस्ति?
 - (i) एक (ii) द्वि (iii) बहु
- (ii) 'अस्ति' पदे लकारः अस्ति ?
 - (i) लट् (ii) लृट् (iii) लोट्

49. उचित मेलनं कुरुत -

शब्दाः	अर्थाः
(i) अपि	(i) मधुमक्खियाँ
(ii) मधुमक्षिकाः	(ii) भी

50. वार्तलापं मंजूषा सहायतया पूरयत -

समयः -भो! अहं समयः (i).....।

तव नाम (ii)..... अस्ति?

श्रेयः -(iii)..... नाम श्रेयः अस्ति।

समयः- भवान् (iv)..... गच्छति?

श्रेयः - अहं तु गृहं (v).....।

समयः -त्वं कुत्र (vi).....?

श्रेयः - (vii).....शिवालिकनगरे वसामि।

समयः - अहं अपि शिवालिकनगरे (viii).....।

श्रेयः - शोभनं, त्वम् अपि मम (ix)..... चला।

समयः- मम (x).....आगच्छति। नमस्कारः।

मंजूषा -{ मम, अस्मि, पितामहः, कुत्र, वसामि, वससि, किम्, अहं, गृहं , गच्छामि }

